

PODROBNÉ VYHODNOCOVÁNÍ POTŘEB DĚTÍ

Podpůrný nástroj pro pracovníky

DÍTĚ VE VĚKU 0 – 3 roky

Vyhodnocovací rámec

VÝVOJOVÉ POTŘEBY DÍTĚTE a RODIČOVSKÁ KAPACITA

1.1. Zdraví – vývojové potřeby dítěte

Zdravotní stav – aktuální a dlouhodobý zdravotní stav dítěte, růst, vývoj, tělesné a duševní prospívání, nemoci a postižení (včetně psychiatrických), úrazy. Zajištění pravidelné lékařské péče – praktický lékař, zubní lékař, další specialisté dle potřeby. Návštěvy u lékaře, preventivní lékařské prohlídky, očkování, hospitalizace, zdravotní doporučení. Strava, pitný režim, spánek a odpočinek, zrak a sluch, jemné motorické dovednosti, hrubé motorické dovednosti. Zdravotní rizika – kouření, alkohol, jiné návykové látky, obezita, anorexie, bulimie.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Oblast pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Jak dítě celkově prospívá?• Co všechno vaše dítě už umí?• Jak vaše dítě vidí, slyší?• Jak se vaše dítě v průběhu dne stravuje? Kdy dostává jídlo, jaké jídlo?• Jak vaše dítě pije? Kolik toho vypije, jak často pije?• Jak a kdy vaše dítě obvykle spí?• Spí vaše dítě pravidelně?• Jak to má vaše dítě s nočníkem/toaletou?• Stává se, že se vaše dítě počůrá?• Bylo dítě řádně očkováno?• Má dítě nějaký trvalý/přetrvávající zdravotní problém?• Mělo dítě nějaká zranění?• Jaké nemoci dítě prodělalo?• Jak často dochází ke zranění vašeho dítěte?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Jak dítě vypadá?</i>• <i>Odpovídá vývoj dítěte jeho věku?</i>• <i>Jak dítě reaguje v běžném kontaktu? Slyší, vidí?</i>• <i>Počůralo se dítě během vaší návštěvy?</i>• <i>Má dítě nějaká viditelná zranění?</i>• <i>Jak reaguje na vaši osobu?</i>• <i>Jsou na dítěti vidět nějaké známky nemoci?</i>• <i>Jak dítě jí? Pije?</i>

1.2. Zdraví – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none">• Je dítě zdravé? Byla u něj diagnostikována nějaká nemoc? Jaká?• Jak vypadá den vašeho dítěte z hlediska jídla a pití?• Kdy a jakým způsobem dítě myjete/koupete?• Jak to vypadá u dítěte s čištěním zubů?• Jak vaše dítě snáší různé teploty? Bývá mu zima nebo horko?• Oblékáte dítě/pomáháte dítěti s oblékáním/zvládá dítě obléknout se samo?• Jak často chodíte k dětskému lékaři? Jak zvládáte povinné očkování s dítětem? <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none">• Jak reagujete, když dojde ke zranění vašeho dítěte?• Byli jste již někdy s dítětem v nemocnici či na pohotovosti z důvodu zranění?• Umíte ošetřit běžná zranění dítěte – odřeniny, puchýře apod.?• Máte doma lékárničku? Co obsahuje?• Jak vypadá váš den doma s dítětem? Jste spolu v jedné místnosti, nebo je dítě jinde? Máte přehled, co vaše dítě dělá?• Zraní se někdy dítě doma? Jak se to stává?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Během vaší návštěvy – dostalo dítě nějaké jídlo, pití?</i>• <i>Bylo dítě během návštěvy přebaleno?</i>• <i>Je v lednici nějaké jídlo vhodné pro dítě?</i>• <i>Má dítě v koupelně svůj zubní kartáček?</i>• <i>Má dítě očkovací průkaz a v něm zaznamenána povinná očkování?</i>• <i>Bylo dítě během návštěvy adekvátně a čistě oblečeno?</i>• <i>Je domov včetně postele dítěte čistý?</i>• <i>Dbá rodič svým jednáním vůči dítěti, aby zabránil běžným úrazům?</i>• <i>Vidíte v domácnosti dítěte nějaké známky násilí?</i>• <i>Má dítě doma bezpečné hračky?</i>

<p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak vnímáte váš vztah s dítětem? • Když se dítě zraní, je pro vás snadné jej utiшит? • Kdo dokáže nejlépe uklidnit dítě, když je rozrušené? • S kým tráví vaše dítě nejmíc času, když je vzhůru? <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak si hrajete s dítětem? • Učíte dítě nové věci? • Jaké činnosti vaše dítě baví? • Jak často chodíte s dítětem ven? • Co venku děláte? <p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kdy chodí dítě spát? Jak se to daří dodržet? • Máte vymezená nějaká pravidla v oblasti stravování? Daří se vám je dodržovat? <p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Má dítě nějaký režim/pravidelnost – spánek, jídlo, koupel apod. • Daří se takový režim dodržovat? • Máte nějaké rituály s usínáním nebo u jídla? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Přichází (přibližuje se) dítě k rodiči během rozhovoru?</i> • <i>Když se dítěti během návštěvy něco nelíbí, hledá uklidnění u svých rodičů?</i> • <i>Dokážou rodiče utiшит dítě?</i> • <i>Usmívá se rodič na dítě?</i> • <i>Chová rodič dítě v náručí nebo na klíně?</i> • <i>Upoutává rodič pozornost dítěte nějakou hračkou?</i> • <i>Jak si dítě hrálo během vaší návštěvy?</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Uplatnil rodič během návštěvy některé ze pravidel, na která se ho ptáte při rozhovoru?</i> • <i>Jak rodič zamezil nežádoucímu chování dítěte během vaší návštěvy?</i> • <i>Byl během návštěvy dodržen čas na jídlo nebo spánek?</i> • <i>Choval se rodič ve stejných situacích podobným způsobem?</i> • <i>Bylo jeho chování pro dítě předvídatelné?</i>
---	--

2.1. Učení se – vývojové potřeby dítěte

Forma komunikace, mateřský jazyk, vyjadřování se, kladení otázek, odpovídání na otázky, naslouchání, reagování, porozumění, čtení a psaní. Jiné než verbální způsoby komunikace – znaková řeč, Brailovo písmo, makaton, piktogramy a symboly, VOKS a jiné.

Pochopení, odůvodnění a řešení problémů – schopnost pochopit a utřídit si informace, racionálně uvažovat a řešit problémy.

Hry, příběhy, písničky, objevování, zkoumání, pozornost

Zapojení se do učení, přístup vzdělávání a zaměstnání, aktivní zapojení se a docházka, prospěch, přístup k odpovídajícím zdrojům. Pokrok u základních a klíčových dovedností, ambice.

Speciální vzdělávací potřeby – sociální znevýhodnění, poruchy učení, zdravotní postižení.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Jak vypadá vaše komunikace s dítětem?• Co vaše dítě umí vyjádřit – slovně nebo jiným způsobem?• Jaká slova vaše dítě umí?• Rozumíte tomu, co po vás dítě chce?• Rozumí dítě, co po něm chcete vy?• Jak dítě reaguje na vaše pokyny?• Projevuje dítě zájem o hračky, hry, pohádky?• Jak si dítě hraje?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Komunikuje dítě přiměřeně svému věku?</i>• <i>Hraje si dítě na úrovni odpovídající jeho věku?</i>• <i>Reaguje dítě během vaší návštěvy na pokyny rodičů?</i>• <i>Pozorujte jemné a hrubé motorické dovednosti dítěte</i>

2.2. Učení se – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none">• S jakými hračkami si dítě hraje?• Kdy a o čem mluvíte s dítětem? Vídá se vaše dítě s dalšími dětmi? <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none">• Za co dítě pochválíte?• Kde si dítě v domácnosti rádo hraje?• Kde si dítě venku rádo hraje?• Jak vypadají vaše procházky/cesty do jeslí/školky apod.?• Kdo všechno o dítě pečuje a hraje si s ním? <p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none">• Jak podporujete svoje dítě v poznávání nových věcí? <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none">• Máte s dítětem nějaké společné aktivity jako např. čtení/vyprávění pohádek, hraní her apod.?• Jak dítě reaguje na nová místa? Má zájem je prozkoumávat? <p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none">• Daří se vám najít si nerušený čas na hraní si s dítětem? Jak často? <p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none">• Jak často se věnujete hraní s dítětem?• Daří se vám pečovat a uchovávat hračky dítěte?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Má dítě své hračky, které jsou bezpečné a adekvátní jeho věku?</i>• <i>Je místo na hraní pro dítě bezpečné? Včetně příp. zahrady?</i>• <i>Vidíte rodiče pochválit své dítě za něco?</i>• <i>Reaguje rodič na snahu dítěte komunikovat?</i>• <i>Umí rodič rozdělit čas mezi hraní si s dítětem a rozhovorem s vámi?</i>• <i>Jsou hračky dítěte v dobrém stavu?</i>

3.1. Emoční vývoj a chování – vývojové potřeby dítěte

Rané citové vazby, celkové emoční nastavení, sebedůvěra, vztahy s dospělými, vztahy s vrstevníky, temperament, empatie, aktuální emoční stav.

Traumata, psychické potíže, zvládnutí stresových situací, pocity izolovanosti a samoty, strach, obavy.

Životní styl, příslušnost k subkultuře, pozitivní faktory v chování, respektování hranic a pravidel, sebeovládání, chování ve vztahu k vrstevníkům a ve vztahu k dospělým, lehkomyšlné nebo impulsivní chování, zneužívání návykových látek, asociální chování, sexuální projevy, delikventní chování, násilné a agresivní chování, neklid a hyperaktivita, roztržitost, udržení pozornosti, soustředění, riskování, sebepoškozování.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Jaká je obvyklá nálada dítěte? • Když dítě pláče, jak ho utišíte? • Bývá dítě ostražitě/úzkostné? V jakých situacích? • Vyskytují se u dítěte záchvaty vzteku delší než 15 minut? Jak často? • Jak se dítě zapojuje do her s osobami, které zná? • Jak se dítě chová v přítomnosti dalších dětí? • Projevuje se někdy dítě vůči jiným agresivně (kouše, štípe, škrábe...)? • Jak dítě v noci spí? • Věří dítě dospělým, které zná? • Způsobuje si dítě samo úrazy (např. se škrábe, bouchá hlavou apod.)? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Jaká je nálada dítěte? Jaká byla při minulých návštěvách?</i> • <i>Vzteká se dítě během návštěvy? Co se děje při záchvatu vzteku a co po něm? Jak reagují rodiče?</i> • <i>Jak dítě reaguje na vaši návštěvu (na osobu, kterou nezná)?</i> • <i>Má dítě nějaké agresivní projevy vůči osobám, hračkám, vůči sobě?</i>

3.2. Emoční vývoj a chování – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak řešíte případné neshody mezi sebou? • Je řešení neshod přítomno dítě? • Je/bylo dítě někdy svědkem nějakého násilí či agrese v rodině či okolí? <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je někdy dítě ponecháno v péči osoby, kterou dítě nezná? • Dostane dítě někdy pohlavek nebo na zadek? • Jaké tresty používáte na dítě, když zlobí? • Vyhledali jste někdy pomoc, protože jste nezvládali chování dítěte? <p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Co dělá dítě, když je smutné/rozrušené? • Jak reagujete, když/jestli se dítě v noci probudí a pláče? • Je dítě někde vystaveno kritice/nepřátelství? • Mazlíte se/objímáte se s dítětem? <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak se vám daří řešit případné spory s partnerem? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Jsou neshody mezi dítětem a rodičem řešeny nenásilnou cestou?</i> • <i>Dochází během návštěvy k fyzickým trestům nebo je dítěti fyzickým trestem vyhrožováno?</i> • <i>Zohledňují rodiče city dítěte při jednání s ním?</i> • <i>Je dítě utišeno rodičem, když je rozrušené?</i> • <i>Je dítě během vaší návštěvy rodičem podrobena kritice?</i> • <i>Vnímáte v rodině nějaké emocionální napětí?</i>

4.1. Rodinné a sociální vztahy – vývojové potřeby dítěte

Stabilní a vřelé vztahy se členy rodiny, včetně sourozenců a širší rodiny, vztahy s vrstevníky, vztahy s širší komunitou. Schopnost empatie a schopnost budování vztahů, pomoc druhým. Míra zapojení se do negativních vztahů.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Jaké jsou vztahy v rodině?• Jaké má dítě vztahy se svými sourozenci?• Jak se dítě chová ve vztahu k jiným dětem?• Jaký má dítě vztah ke zvířatům?• Umí si dítě hrát se svými vrstevníky?• Chová se dítě jinak ke známým lidem ve srovnání s cizími lidmi?• Stěhovali jste se někdy?	<ul style="list-style-type: none">• Je dítě uvolněné v přítomnosti rodičů?• Ukazuje dítě citovou vazbu k rodičům?• Hraje si dítě radostně se svými sourozenci?• Chová se dítě hezky k jiným dětem, zvířatům?

4.2. Rodinné a sociální vztahy – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kdo všechno o dítě pečuje? Jaký má dítě k těmto osobám vztah?• Máte někoho na hlídání?• Daří se vám vytvářet dobrý vztah s dítětem?• Kolik času s dítětem trávíte? Máte pocit, že máte dostatek společného času? <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none">• Jak spolu vycházejí při hře sourozenci? Perou se někdy děti?• Co děláte, když si děti (při hře) ubližují? Jak reagujete?• Je někdy dítě svědkem nějakého násilného chování? <p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none">• Jak se vám daří podporovat dobré vztahy v rodině? <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none">• Navštěvujete jiné rodiny s dětmi? Jaké tam panují vztahy?• Jsou vztahy těchto lidí pro dítě srozumitelné? <p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none">• Jak dítě zvládá kontakt se svými vrstevníky?• Jak zabraňujete násilí mezi dětmi? <p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none">• Je dítě v dlouhodobém stabilním kontaktu s alespoň jednou osobou?• Jak jsou vzájemně provázáni jednotliví pečovatelé? Existuje nějaká návaznost péče?• Kdo zajišťuje péči v intimní hygieně dítěte?• Stěhujete se často?	<ul style="list-style-type: none">• Podporuje chování rodičů vůči dítěti rozvoji silného pozitivního vztahu s dítětem?• Jak se chovají sourozenci k dítěti?• Sledují rodiče interakce mezi dítětem a sourozenci?• Může být dítě svědkem sexuálního chování dospělých?• Poskytují vztahy rodičů dobrý příklad dítěti?• Podporují rodiče láskyplné vztahy?• Je dítě podporováno/je dítěti zabraňováno v násilném chování?• Existuje stabilní vzorec péče v každodenním životě dítěte?

5.1. Identita a sociální prezentace – vývojové potřeby dítěte

Vnímání a uvědomování si sebe sama, pozitivní obraz sama sebe, sebedůvěra, znalost vlastní a rodinné minulosti, pocit sounáležitosti s rodinou, jinými sociálními skupinami, uvědomování si příslušnosti k pohlaví, etniku, národnosti, kultuře, víře, příslušnost k subkultuře, zkušenosti s diskriminací z důvodu rasy, náboženského vyznání, věku, pohlaví, sexuální orientace nebo postižení.

Sebe prezentace, ambice; sebedůvěra dítěte a náhled na vlastní pokroky, motivace, vytrvalost. Místo ve skupině vrstevníků.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Zná dítě své jméno, věk, pohlaví? • Uplatňuje dítě svá „práva“ vůči sourozencům a dalším dětem? Hlídá si dítě své prostředí a své blízké? • Odlišuje dítě samo sebe od dalších osob? (přiměřeně věku) • Reaguje dítě na vyslovení svého jména? • Umí dítě na sebe ukázat, když se ho zeptáme? • Je dítě pyšné na své úspěchy? • Má dítě na sebe pozitivní pohled? • Ví dítě kdo je máma, táta, babička, děda 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Projevuje dítě během návštěvy hrdost na něco, co zvládlo?</i> • <i>Reaguje dítě na oslovení svým jménem?</i> • <i>Jak se vymezuje dítě vůči svým sourozencům?</i> • <i>Je jazyk a chování dítěte během návštěvy společensky vhodné?</i> • <i>Má dítě svůj pokoj, své hračky?</i>

5.2. Identita a sociální prezentace – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak dítěti říkáte vy a jak lidé ve vašem okolí? • Jak se vám daří udržovat oblečení dítěte čisté? <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daří se vám vysvětlit dítěti, kdo je důvěryhodný a kdo je cizí? • Jak se vám daří vysvětlit dítěti případné nutné oddělení od rodičů (u lékaře, nutné hlídání apod.) • Máte pro dítě dostatek vhodného oblečení? <p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je něco, na co jste u svého dítěte pyšní? <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak vnímáte snahu dítěte o samostatnost? <p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chápe dítě rozdíl mezi sebou a ostatními lidmi? • Chápe dítě rozdíl mezi svými věcmi a věcmi jiných lidí? • Jak se dítě chová na veřejnosti? Jak na to reagujete vy? <p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak se dítě cítí v rámci rodiny? • Účastní se dítě rodinných setkání a slavností? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Má dítě čisté oblečení?</i> • <i>Používají všichni členové rodiny stejné jméno pro dítě? Jak dítěti říkají? Jak dítě říká samo sobě?</i> • <i>Odpovídá oblečení dítěte jeho věku, pohlaví, kultuře a náboženství, příp. jeho postižení?</i> • <i>Projevují rodiče lásku k dítěti?</i> • <i>Projevují rodiče hrdost nad dítětem?</i> • <i>Je respektována snaha dítěte o nezávislost? (přiměřeně jeho věku)</i>

6.1. Samostatnost a sebeobsluha – vývojové potřeby dítěte

Základní dovednosti v oblasti sebeobsluhy – hygiena, stravování, oblékání, úklid, vyřizování běžných záležitostí.
Dovednosti v oblasti sebeobsluhy a samostatnost, znalost vlastních práv a povinností, objevování vlastních hranic a limitů, schopnost požádat o pomoc, schopnost odmítnout, rozhodování a uvědomění si důsledků, plánování osobního života, dovednost obstat v různých sociálních rolích, pozitivní odpoutávání se od rodiny.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Co všechno zvládá dítě samo? • Jak dítě zvládá každodenní činnosti – čištění zubů, mytí, oblékání)? • Jak probíhá (u kojenců) kojení a odstavení? • Jak probíhá (u kojenců) krmení z láhve? Pokouší se/zvládne si dítě držet láhev samo? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Pokouší se dítě samo oblékat?</i> • <i>Pokouší se dítě samo krmit?</i> • <i>Pokouší se dítě samo umýt?</i>

6.2. Samostatnost a sebeobsluha – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak probíhá oblékání dítěte? (Obléká se samo/s dopomocí/oblékáte ho vy?) • Jak probíhá krmení dítěte? (Jí dítě samo/s dopomocí/krmíte ho vy?) • Má oblíbený hrneček talíř nebo vlastní příbor? • Umí se dítě už samo umýt ruce? • Uklízí si hračky sám nebo s vaší pomocí? <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Necháváte dítě zkoušet si úkony, které samo ještě neumí? <p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak reagujete když se dítěti povede udělat něco samostatně? <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podporujete dítě v tom, aby zkoušelo dělat věci samo? Máte na to čas? • Podněcujete dítě, aby samostatně vykonávalo nějaké úkoly? (např. donést předmět z jiného pokoje, jít se samo umýt apod.) <p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Když má dítě zkusit splnit nějaký úkol samo, jak se vám daří vysvětlit mu ho? <p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jsou nějaké pravidelnosti v tom, co může dítě dělat samo a zkoušet samo? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Jak probíhá oblékání dítěte z hlediska samostatnosti?</i> • <i>Jak probíhá krmení dítěte z hlediska samostatnosti?</i> • <i>Už chodí samo na nočník, záchod?</i> • <i>Necháváte dítě zkoušet si úkony, které samo ještě neumí?</i> • <i>Podporuje rodič dítě v nových věcech bezpečným způsobem?</i> • <i>Jak reagují rodiče na situaci, když se dítěti podaří něco bez dopomoci (např. obléknout kalhoty, boty apod.)</i> • <i>Má dítě možnost zkoumat nějaký prostor/nějaké předměty samostatně bez pomoci rodičů?</i> • <i>Je domácnost uzpůsobena pohybu dětí (zajištěné elektrické zásuvky, rohy stolů, nepřístupné nože atd.), lékárnička</i>

RODINA A PROSTŘEDÍ

1. Rodinná historie a fungování rodiny

Velikost a složení rodiny, kulturní zázemí rodiny. Fungování rodiny, včetně rituálů, atmosféra v rodině, vztah rodiny ke vzdělání. Historie rodiny – zdroje pomoci, zvládání krizových situací, nemoci, úmrtí blízké osoby, násilí, zneužívání návykových látek, trestná činnost, chybějící rodič, rozpad vztahu, zdravotní stav pečujících osob v rodině, zneužívání.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Kdo všechno tvoří rodinu dítěte? Jaké máte mezi sebou vztahy?• Kdo jsou sourozenci dítěte, žijí všichni sourozenci v společné domácnosti.• Jak jste vyrůstali vy? Co bylo ve vašem dětství důležité? (otázka na rodiče)• Prožívají některé z blízkých osob významné problémy či obtížné situace?• Vyskytuje se v rodině trestná činnost, závislosti, zneužívání návykových látek, domácí násilí?• Je někdo z rodiny dle vašeho názoru rizikem pro dítě? Ohrožuje někdo zdravý vývoj dítěte?• Jak to vypadá v historii rodiny se sňatky, rozvody?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Sledujte neverbální projevy rodičů při tom, když hovoří o různých členech rodiny, můžou vám tak prozradit více o svých vztazích.</i>• <i>Kdo všechno tvoří domácnost, kde žije dítě, prarodiče – jiné osoby.</i>

2. Širší rodina

Formální a neformální podpůrné sítě v rámci širší rodiny a dalších osob; role a odpovědnost širší rodiny v rámci zajištění potřeb dítěte.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Kdo tvoří širší rodinu, s kterými příbuznými se vídáte? Jaké jsou jejich vztahy s dítětem?• Kdo další je pro dítě důležitý? Jaký mají tyto lidé vztah k dítěti? Jaký vztah má k těmto lidem dítě?• O kom dítě rádo mluví? Na koho se dítě těší?• S kým si vy sami můžete promluvit, kdo vám pomůže s péčí o dítě?• Kdo je pro vás oporou?• Můžete se na někoho z širší rodiny obrátit s žádostí o pomoc?• Udržujete s širší rodinou pravidelný/ nějaký kontakt?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Jsou v domácnosti další osoby, na které dítě významně reaguje?</i>• <i>Vyskytují se některé osoby často v rozprávění rodičů či dítěte?</i>• <i>Je někdo z širší rodiny součástí domácnosti.</i>

3. Bydlení

Druh bydlení, vybavení domácnosti, vlastnický vztah, prostor pro dítě v rámci bytu, možnost soukromí.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Jak vám vyhovuje bydlení? Odpovídá vašim potřebám?• Daří se vám v daném ubytování dobře zabezpečovat potřeby dítěte?• Máte doma vše, co potřebujete?• Jak se vám daří udržovat pořádek? Jak často uklízíte?• Cítíte se doma bezpečně?• Máte doma vy i vaše dítě dostatek soukromí?• Jak máte vyřešeno bydlení? Bydlíte ve vlastním bytě nebo v nájmu? Máte smlouvu?• Stěhovali jste se někdy?• Jak často se stěhujete?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Je domov a jeho bezprostřední okolí bezpečné pro dítě?</i>• <i>Má domov základní vybavení – nezávadnou vodu, topení, vybavení pro vaření, sklad na jídlo, prostor na spaní?</i>• <i>Je byt čistý bez zápachu?</i>• <i>Má dítě samostatnou postel?</i>• <i>Je čistý dětský pokoj či prostor vyhrazený pro dítě, včetně jeho postýlky?</i>

4. Zaměstnání

Kdo z domácnosti pracuje, jaký je jeho pracovní režim a jaké proběhly změny v pracovním zařazení Jaký má vliv pracovní činnost pečujících osob na dítě.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Kdo z rodiny je zaměstnaný? O jaké zaměstnání se jedná, jaká je pracovní doba?• Jak dlouho zaměstnání trvá? Jaké byly změny v oblasti zaměstnání?• Kdo je v rodině nezaměstnaný a proč? Hledá si nezaměstnaný práci? Jak to probíhá? Jak se to daří?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Odpovídá zmíněná pracovní doba či aktivity zaměřené na hledání zaměstnání realitě? Není přítomen rodič, který by měl být v zaměstnání?</i>

5. Finanční situace

Finanční aspekty – dlouhodobý příjem domácnosti, nárok rodiny na dávky a pobírání dávek rodinou, příjem potřebný k zajištění potřeb rodiny, způsoby, jak rodina s příjmem nakládá, dluhy rodiny.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Jak vycházíte v domácnosti s penězi?• Máte dostatek peněz na zajištění potřeb rodiny?• Daří se vám hradit všechny výdaje z příjmů?• Máte nějaké dluhy? Jak se vám daří je splácet?• Pobíráte nějaké sociální dávky? Proč ano/ne?	

6. Sociální začlenění rodiny a komunitní zdroje

Charakteristiky obce/čtvrti - úroveň kriminality, znevýhodnění, zaměstnanost, velké rozšíření zneužívání/prodeje návykových látek, sociální status rodiny.

Dostupnost základního vybavení obce, doprava, škola, obchody, volnočasová zařízení, lékař, kostely nebo jiné modlitebny, podpůrné sociální a jiné služby. Míra jejich využití rodinou.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Jak se vám žije v této obci/čtvrti?• Je okolí vhodné pro dítě?• Jaké máte vztahy se sousedy?• Vidáte se v sousedství s někým?• Vidáte se s někým s dětmi? Má vaše dítě v okolí nějaké vrstevníky, které by pravidelně potkávalo?• Jak to vypadá tady s dopravou? Dostanete se, kam potřebujete?• Jak to vypadá s dostupností služeb – lékař, pediatr, lékárna, rodinné centrum, škola, volnočasové aktivity?• Jak daleko je škola?• Jaké služby nemáte a potřebujete je?• Zapojujete se do komunitního dění nebo do nějakých občanských seskupení (hasiči, sportovní kluby, atd.)	<ul style="list-style-type: none">• <i>Je čtvrt', kde je bydlení rodiny považováno za sociálně vyloučenou lokalitu?</i>• <i>Je v této lokalitě vyšší podíl kriminality?</i>• <i>Je v lokalitě vyšší výskyt návykových látek?</i>• <i>Jaká je nezaměstnanost v lokalitě?</i>

Zdroj: Vyhodnocování potřeb dítěte a jeho rodiny; LUMOS - 2012